

Etusivu>Kanteen nostaminen>Missä ja miten?>Minkä valtion lainsäädäntöä sovelletaan?

Yksityisoikeuden alalla ennen siirtymäkauden päättymistä meneillään olevat menettelyt ja vireille pannut oikeudenkäynnit jatkuvat EU:n lainsäädännön mukaisesti. Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa yhteisesti sovitun mukaisesti Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat tiedot säilytetään Euroopan oikeusportaalissa vuoden 2022 loppuun.

Minkä valtion lainsäädäntöä sovelletaan?

Pohjois-Irlanti

1 Voimassa olevien lainvalintasääntöjen lähteet

1.1 Kansalliset säännöt

Pohjois-Irlannin lainvalintasäännöt, jotka koskevat sovellettavaa lainsäädäntöä, johtuvat pääasiassa suoraan sovellettavista EU:n säädöksistä. Siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa nämä ovat

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 593/2008, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2008, sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista ("Rooma I asetus") ja
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 864/2007, annettu 11 päivänä heinäkuuta 2007, sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista ("Rooma II asetus").

Vuonna 1990 sopimuksista (sovellettava laki) annettu laki (*The Contracts (Applicable Law) Act 1990*), jolla pantiin täytäntöön vuoden 1980 Rooman yleissopimus, on edelleen merkityksellinen ennen 17 päivää joulukuuta 2009 tehtyihin sopimuksiin nähden (Rooma I -asetusta sovelletaan kyseisenä päivänä tai sen jälkeen tehtyihin sopimuksiin).

Vuonna 1995 kansainvälisestä yksityisoikeudesta (sekalaiset säännökset) annettu laki (*The Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995*) koskee vain tilanteita, jotka eivät kuulu Rooma II asetuksen soveltamisalaan (asetusta sovelletaan tapauksiin, joissa vahinko on tapahtunut 11 päivän tammikuuta 2009 jälkeen).

Perinteisiä common law'n (oikeuskäytännön) sääntöjä sovelletaan edelleen kunnianloukkauksikomuksiin sekä perintö- ja varallisuus oikeuteen.

Perheasioissa sovellettavaa lakia koskevien sääntöjen lähteenä on yleensä common law joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Pohjois-Irlannin lakia sovelletaan yleensä perheasioissa, lukuun ottamatta vähäisiä poikkeuksia common law:ssa (esimerkiksi avioliiton pätemättömyyden yhteydessä) tai statute law säädöskokoelmassa (esimerkiksi elatusavun yhteydessä vuonna 1920 elatusavun täytäntöönpanovälineistä annetun lain (*Maintenance Orders (Facilities for Enforcement) Act 1920*) ja vuonna 1972 elatusavun vastavuoroisesta täytäntöönpanosta annetun lain (*Maintenance Orders (Reciprocal Enforcement) Act 1972*) nojalla). EU:n asetuksen (EY) N:o 2201/2003 ja 19. lokakuuta 1996 tehdyn Haagin yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa huoltajuutta ja lastensuojelua koskevissa asioissa sovellettavan lainsäädännön säännöt sisältyvät vuoden 2010 asetuksiin huoltajuutta ja lastensuojelua koskevista toimenpiteistä (kansainväliset velvoitteet (Englanti ja Wales ja Pohjois-Irlanti) (*Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children (International Obligations (England and Wales and Northern Ireland)) Regulations 2012*) ja vuoden 1996 yleissopimuksen 15 artiklaan eli Pohjois-Irlannin lakia sovelletaan vähäisin poikkeuksin.

1.2 Voimassa olevat monenväliset sopimukset

- Testamenttimääräysten muotoa koskevista lakiristiriidoista vuonna 1961 tehty Haagin yleissopimus
- Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista vuonna 1980 tehty Rooman yleissopimus (kuten edellä mainittiin, Rooma I asetusta sovelletaan 17 päivänä joulukuuta 2009 tai sen jälkeen tehtyihin sopimuksiin)
- Trusteihin sovellettavasta laista ja niiden tunnustamisesta vuonna 1985 tehty Haagin yleissopimus

1.3 Pääasialliset voimassa olevat kahdenväliset sopimukset

Tiedossa ei ole kahdenvälisiä lainvalintamääräyksiä sisältäviä sopimuksia, joissa Yhdistynyt kuningaskunta olisi osallisena.

On huomattava, että vaikka edellä 1.2 kohdassa luetelluissa yleissopimuksissa sallitaan valtion soveltaa jotakin muuta lainvalintajärjestelmää omiin "alueellisiin yksikköihinsä", Yhdistynyt kuningaskunta on päättänyt olla tekemättä niin. Vastaavasti 1.2 kohdassa lueteltuja yleissopimuksia sovelletaan Yhdistyneen kuningaskunnan lainkäyttöalueiden välisiin lakiristiriitoihin sekä kansainvälisiin lakiristiriitoihin, ja Pohjois-Irlantia pidetään Englannista, Walesista ja Skotlannista erillisenä ulkomaisena lainkäyttöalueena.

2 Lainvalintasääntöjen soveltaminen

2.1 Tuomarin velvollisuus soveltaa lainvalintasääntöjä omasta aloitteestaan

Tavallisesti lainvalintasääntöjä sovelletaan vain, jos ainakin yksi osapuolista on vedonnut niiden soveltamiseen. Jos siihen ei ole vedottu tai jos vieraan valtion lain sisällöstä ei ole tyydyttävää näyttöä, tuomari soveltaa asiaan yleensä Pohjois-Irlannin lakia. Tämä sääntö liittyy todistelun ja menettelyihin, joten EU:n asetukset eivät vaikuta siihen.

2.2 Renvoi

EU:n asetuksissa suljetaan pois takaisin- ja edelleenviittausperiaatteen (renvoi) soveltaminen tapauksissa, joita säännellään EU:n lainvalintasäännöllä, ja tämä oli vallitseva näkemys myös vuonna 1995 kansainvälisestä yksityisoikeudesta (sekalaiset säännökset) annetussa laissa ja vuonna 1990 sopimuksista (sovellettava laki) annetussa laissa. Näin ollen jos Pohjois-Irlannin lainvalintasääntö viittaa esimerkiksi Ranskan lainsäädäntöön, sovelletaan Ranskan kansallista lakia, vaikka ranskalainen tuomioistuimien olisi soveltanut jonkin toisen maan lakia. Yksi perustelu, jonka nojalla takaisin- ja edelleenviittausta ei käytetä näillä aloilla, näyttäisi olevan se, että sen soveltaminen kumoaisi statute law:ssa vahvistetut monimutkaiset säännöt.

Takaisin- ja edelleenviittauksen rooli muilla oikeudenoilla on nyt jokseenkin vähäinen, ja joissakin tapauksissa se ei ole täysin selvä. Voidaan sanoa, että takaisin- ja edelleenviittausta sovelletaan ulkomailla sijaitsevaan maa-alueeseen, johon sovelletaan Pohjois-Irlannin lain nojalla omaisuuden sijaintipaikan lakia (*lex rei sitae*). Tällaisissa tapauksissa on olemassa käytännöllinen tarve soveltaa samaa lakia kuin siinä tuomioistuimessa, jonka lainkäyttöalueella kiinteistö sijaitsee, jotta voidaan kasvattaa sitä mahdollisuutta, että mahdollinen kiinteistöä koskeva tuomioistuimen päätös tulee voimaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ulkomailla sijaitsevaa aineellista irtainta omaisuutta koskevissa päätöksissä viittaus omaisuuden sijaintipaikan lakiin ei yleensä sisällä takaisin- ja edelleenviittausta. On kuitenkin huomattava, että monissa tapauksissa ulkomaisten lainvalintasääntöjen sisällön selvittäminen on kallista ja osapuolet päättävät usein olla vetoamatta niiden soveltamiseen (ks. edellä kohta 2.1).

2.3 Liittymän muuttuminen

Ongelma ratkaistaan määrittelemällä jokaisessa lainvalintasäännössä ajankohta, jona liittymää tarkastellaan. Esimerkiksi irtaimen omaisuuden siirtojen yhteydessä sovellettava laki on se, jota sovelletaan kyseisen irtaimiston sijaintipaikassa siirron ajankohtana.

2.4 Poikkeukset normaaliin lainvalintasääntöjen soveltamiseen

Perinteisten sääntöjen mukaan Pohjois-Irlannin tuomioistuimet voivat kieltäytyä soveltamasta minkä tahansa maan tai alueen lakia, joka on oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen. Yhdistyneen kuningaskunnan kansainväliset velvoitteet, erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimus, vaikuttavat oikeusjärjestyksen perusteisiin.

Lisäksi Rooma I- ja Rooma II asetuksissa säädetään nyt oikeuspaikan ensisijaisten pakottavien sääntöjen soveltamisesta *riippumatta siitä, mitä lakia sopimukseen muutoin sovelletaan*. Tällaiset säännöt kuuluvat yleensä kuluttaja- ja työoikeuden alaan tai jotakin kansainvälistä yleissopimusta täydentävään lainsäädäntöön.

2.5 Vieraan valtion lain sisällön selvittäminen

Osapuolten on selvítettävä minkä tahansa Pohjois-Irlannin ulkopuolisen maan tai alueen lain sisältö kuten tosiseikan sisältö. Tuomarin tehtävänä on kuitenkin määrittää kyseistä lakia koskevan näytön vaikutus.

Pohjoisirlantilaisessa tuomioistuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä henkilö, joka on siihen tietämyksensä tai kokemuksensa ansiosta riittävän pätevä, on pätevä antamaan asiantuntijatodisteita minkä tahansa Pohjois-Irlannin ulkopuolisen maan tai alueen laista riippumatta siitä, onko hän harjoittanut tai voiko hän harjoittaa kyseisessä maassa tai kyseisellä alueella lainopillista ammattia.

Tietyissä olosuhteissa pohjoisirlantilainen tuomioistuin voi ottaa huomioon englantilaisen tuomioistuimen aiemman ratkaisun tai päätöksen minkä tahansa Pohjois-Irlannin ulkopuolisen maan tai alueen laista. Kaikille muille osapuolille tai niiden asianajajille on annettava tiedoksi kirjallinen ilmoitus siitä, että osapuoli aikoo vedota aikaisempaan päätökseen.

3 Lainvalintasäännöt

3.1 Sopimusvelvoitteet ja oikeustoimet

Kaikissa sopimusvelvoitteita ja lainvalintaa koskevissa tapauksissa Rooma I asetusta sovelletaan suoraan. Rooma I asetuksen lainvalintasääntöjä voidaan soveltaa myös tapauksiin, joita Pohjois-Irlannin lainsäädännössä ei katsota sopimus oikeudelliseksi (esimerkiksi silloin, kun sopimus ei ole vastikkeellinen vaan kyse on esimerkiksi lahjasta).

Menettelylliset seikat määräytyvät *lex fori* (oikeuspaikan laki) mukaan. Näin ollen vahinkojen määrän (mutta ei vahinkojen tyyppin) ja todistelukeinojen arviointia säätelee oikeuspaikan laki. Vanhentumisajat ovat olennaisia, joten sopimusvelvoitteiden osalta ne määritellään asetuksen nojalla sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.

Jos osapuolet ovat tehneet nimenomaisen lainvalinnan tai lainvalinta voidaan osoittaa kohtuullisen varmasti, tätä lakia sovelletaan. Valinta osoitetaan todennäköisesti kohtuullisella varmuudella, jos sopimus on vakiomuotoinen ja tähän muotoon tiedetään sovellettavan tiettyä lakia tai kun otetaan huomioon osapuolten väliset aiemmat toimet. Jos oikeuspaikasta on tehty sopimus, se riittää usein osoittamaan, että tarkoitus oli valita kyseisen tuomioistuimen laki, mutta näin ei aina ole. Jos välimiesmenettelyä koskevassa sopimuksessa täsmennetään välimiesten valintakriteerit, tämä mahdollistaa helpommin päätelmän lainvalinnasta, mutta jos välimiesten nimittäminen jätetään kansainvälisen elimen tehtäväksi, on paljon epätodennäköisempää, että valinta on katsottu osoitetun kohtuullisella varmuudella.

Valinnanvapautta on rajoitettu monella tapaa. Ensinnäkin kuluttaja- ja työ sopimuksissa lainvalinta ei voi estää kuluttajaa tai työntekijää saamasta sen lain nojalla voimassa olevien pakottavien sääntöjen antamaa suojaa, jota tapaukseen olisi sovellettu, jos nimenomaista lainvalintaa ei olisi tehty. Toiseksi, jos kaikki tilanteen osatekijät liittyvät yhteen maahan, eri lain valinta ei voi estää kyseisen maan pakottavien sääntöjen vaikutusta. Kuluttajia suojataan myös vakuutus sopimuksiin liittyvillä säännöillä. On myös huomattava, että jos valinnan vaikuttavuudesta on erimielisyyttä (esitetään esimerkiksi väite pakottamisesta), kysymys siitä, oliko tällainen valinta vaikuttava, ratkaistaan oletetusti sovellettavan lain mukaan (eli sen lain, joka säätelisi sopimusta, jos valinta olisi pätevä), paitsi jos se olisi ”kohtuutonta” (jolloin voidaan soveltaa sen osapuolen asuinpaikan lakia, joka väittää, ettei ole antanut suostumustaan). Tapauksissa, joissa nimenomaista lainvalintaa ei ole tehty tai sitä ei voida osoittaa kohtuullisella varmuudella, Rooma I asetuksessa säädetään erityisistä säännöistä sopimuksen tyyppiin mukaan. Jos nämä säännöt ovat kuitenkin epäselviä, sovellettava laki on yleensä luonteenomaisen suorittajan asuinpaikan laki. Luonteenomaista suorittajaa ei aina ole helppo määrittää, mutta se on yleensä osapuoli, joka ei maksa tavaroista tai palvelusta (esimerkiksi tuotteen myyjä, lainanantaja pankkitapahtumassa tai takaaja takaussopimuksessa ovat luonteenomaisia suorittajia). Tämä oletamus voidaan kumota sen maan hyväksi, johon sopimus liittyy läheisemmin.

3.2 Sopimukseen perustumattomat velvoitteet

Sopimukseen perustumattomien velvoitteiden osalta useimmissa tapauksissa sovelletaan Rooma II asetusta. Vuonna 1995 kansainvälisistä yksityisoikeudellisista suhteista (sekalaiset säännökset) annettua lakia sovelletaan ainoastaan sellaisiin vahingonkorvauskysymyksiin, jotka eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan, joten kunnianloukkausta säädellään edelleen *common law*'n avulla (ks. jäljempänä).

Myös vanhentumisajat määräytyvät sovellettavan lain mukaan.

Rooma II asetuksen mukaan yleinen sääntö on soveltaa vahingon syntymispaikan lakia. Erityissäännöissä määritetään tietyntyyppisiin sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettava laki. Tämä koskee muun muassa tuotevastuuta, vilpillistä kilpailua, ympäristöön liittyviä vahingonkorvauksia ja teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä vahingonkorvauksia. Asetuksessa annetaan myös osapuolille mahdollisuus valita sovellettava laki tietyissä olosuhteissa, mutta tätä säännöstä ei voida käyttää EU:n tai kansallisen lainsäädännön pakottavien sääntöjen välttämiseksi. On huomattava, että vahinkojen arviointi kuuluu sovellettavan lain soveltamisalaan.

Kuten edellä todettiin, kunnianloukkaukseen (joka sisältää omaisuutta koskevan herjauksen (*slander of title*, *slander of goods*), panettelun ja kaikki vieraan valtion oikeuden mukaiset vaatimukset, *jotka vastaavat [tällaista] vaatimusta tai ovat luonteeltaan sen mukaisia*) sovelletaan edelleen *common law*'ta.

Tällaisissa tapauksissa sovelletaan ”*double actionability*” sääntöä: vahingonkorvauskanne voidaan nostaa Pohjois-Irlannissa vain, jos se voidaan nostaa siviilikanteena sen vieraan valtion lainkäyttöalueen lain mukaan, jossa teko (yleensä julkaisu) on tapahtunut, ja jos teosta voitaisiin nostaa siviilikanne Pohjois-Irlannin lain mukaan, jos se olisi tapahtunut Pohjois-Irlannissa. Tähän sääntöön on kuitenkin olemassa poikkeus: jos toisella maalla on merkittävämpi suhde tapahtumaan ja osapuoliin, sovelletaan sen sijaan kyseisen lainkäyttöalueen lakia. On huomattava, että tämä oikeudenala on erityisen epävarma.

Trustien hallinnointiin sovellettavaa lakia säädellään vuonna 1987 trustien tunnustamisesta annetulla lailla (*Recognition of Trusts Act 1987*), jolla pannaan täytäntöön trusteihin sovellettavasta laista tehty Haagin yleissopimus. Sen mukaan sovellettava laki on toimitsijamiehen valitsema tai, jos tällaista valintaa ei ole tehty, laki, johon trusti on läheisimmin sidoksissa. Laissa määritellään trustin pätevyys, sen rakenne, vaikutukset ja hallinnointi.

3.3 Henkilöoikeudellinen asema ja sen vaikutus henkilötietoihin (nimi, asuin- ja kotipaikka, oikeuskelpoisuus)

Henkilön syntyessä hänen kotipaikkansa (*domicile of origin*) on sama kuin lapsen isän kotipaikka lapsen syntymähetkellä, jos lapsi on avioliapsi. Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella tai isä on syntymähetkellä kuollut, lapsen kotipaikka on sama kuin lapsen äidin. Tätä sääntöä sovelletaan edelleen, kunnes lapsi on 16-vuotias (eli lapsen kotipaikka muuttuu isän tai äidin kotipaikan mukaan).

Kun henkilö on yli 16-vuotias, sovelletaan edelleen *domicile of origin* sääntöä, jollei hän asetu valitsemaansa kotipaikkaan (*domicile of choice*). Asettuaan valitsemaansa kotipaikkaan henkilön on tosiasiallisesti asuttava asianomaisella lainkäyttöalueella ja aiottava asua siellä toistaiseksi tai pysyvästi. Jos jompikumpi näistä tekijöistä ei enää päde, ei enää sovelleta *domicile of choice* sääntöä ja kotipaikaksi tulee alkuperäinen kotipaikka.

Vaimon kotipaikka ei enää määräydy aviomiehen kotipaikan perusteella vaan itsenäisesti.

Kelpoisuus tiettyjen oikeustoimien tekemiseen (esimerkiksi sopimiseen, testamentin tekemiseen tai avioliiton solmimiseen) määräytyy kyseistä aluetta koskevien sääntöjen mukaan, ja sitä käsitellään asianomaisissa kohdissa.

3.4 Vanhempi-lapsi-suhteen vahvistaminen, mukaan lukien adoptio

Alaikäisen (alle 18-vuotiaan) vanhemman velvollisuudet määräytyvät Pohjois-Irlannin lainsäädännön mukaan tapauksissa, joissa Pohjois-Irlannin tuomioistuimilla on toimivalta, vaikka lapsi asui ulkomailla ja olisi vieraan valtion kansalainen. Pohjoisirlantilaisella tuomioistuimella on kuitenkin toimivalta – EU:n asetuksen (EY) N:o 2201/2003 nojalla – vain, jos lapsi asuu Pohjois-Irlannissa tai jos lapsi on toisessa jäsenvaltiossa ja vähintään yhdellä puolisoilla on huoltajuus ja kyseinen puoliso on hyväksynyt toimivallan.

Lapsi on aviolapsi, jos hän on syntynyt laillisessa avioliitossa, oli hän syntynyt missä tahansa, tai jos lapsi oli syntymähetkellä kunkin vanhemman kotipaikan lain mukaan aviolapsi.

Pohjoisirlantilainen tuomioistuin soveltaa Pohjois-Irlannin lakia määrätessään henkilön lapsen holhoojaksi, jos sillä on toimivalta (joka sillä on aina, kun hakija on Yhdistyneen kuningaskunnan kansalainen tai asuu tai oleskelee tavanomaisesti Pohjois-Irlannissa).

Pohjoisirlantilainen tuomioistuin soveltaa Pohjois-Irlannin lakia adoptioasioissa, joissa sillä on toimivalta (joka sillä on aina, kun hakijan kotipaikka on hakemuksen tekohetkellä Pohjois-Irlannissa, mutta tuomioistuin harkitsee myös todennäköisyyttä, jolla määräys tunnustetaan ulkomailla, jos sillä on merkitystä sen toimivallan käytössä). Tällaisen määräyksen seurauksena kaikki velvoitteet siirtyvät lapsen vanhemmilta adoptiovanhemmille.

3.5 Avioliitto, avoliitto, muu parisuhde, avioero, asumusero, elatusvelvollisuus

Avioliiton muodollista pätevyyttä koskee avioliiton solmimispaikan laki. Tämä laki säätelee seremonian ja sen osatekijöiden pätevyyttä, esimerkiksi sitä, onko käytettävä joitakin tiettyjä sanoja, onko käytettävä tiettyä rakennusta, tarvitaanko vanhempien suostumus ja voidaanko avioliitto solmia valtakirjalla. Tähän sääntöön on kuitenkin joitakin poikkeuksia, erityisesti, onko mahdotonta käyttää paikallista avioliiton muotoa. Myös vieraassa, Kansainyhteisön ulkopuolisessa maassa palvelusta suoritettavia asevoimien jäseniä koskevat erityiset säännöt.

Henkilön kelpoisuus solmia avioliitto määräytyy asianomaisen henkilön kotipaikan mukaan avioliittoa välittömästi edeltävänä ajankohtana. Tässä laissa säädetään muun muassa siitä, ovatko osapuolet antaneet suostumuksensa, ikävaatimuksista ja siitä, kenen perheeseen laajassa mielessä kuuluvan henkilön kanssa ei saa solmia avioliittoa. Ikää koskeva erityisedellytys on, että avioliitto ei ole pätevä, jos jompikumpi puolisoista oli avioliiton solmimishetkellä alle 16-vuotias ja hänen kotipaikkansa on Pohjois-Irlannissa.

Pohjois-Irlannin laissa ei säädetä samaa sukupuolta olevien avioliitoista. Muissa maissa solmittuja samaa sukupuolta olevien avioliittoja voidaan kuitenkin tietyissä olosuhteissa pitää Pohjois-Irlannin lain mukaisina rekisteröityinä parisuhteina.

Avioeron osalta pohjoisirlantilaisella tuomioistuimella on toimivalta käsitellä avioeromenettelyjä neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 nojalla vain, jos jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy: puolisoiden asuinpaikka tai kotipaikka on Pohjois-Irlannissa, puolisoiden asuinpaikka oli Pohjois-Irlannissa ja toinen heistä asuu edelleen siellä, vastaajan asuinpaikka on Pohjois-Irlannissa tai hakijan asuinpaikka oli Pohjois-Irlannissa vähintään vuoden ajan ennen hakemuksen jättämispäivää (tai kuusi kuukautta, jos hakija on jäsenvaltion kansalainen). Jos yksikään näistä ei täyty eikä mikään muu jäsenvaltio ole toimivaltainen, kansallinen lainsäädäntö antaa toimivallan Pohjois-Irlannin tuomioistuimille, jos vähintään yhden osapuolen kotipaikka oli Pohjois-Irlannissa avioeromenettelyn käynnistämishetkellä. Jos pohjoisirlantilaisella tuomioistuimella on toimivalta, se soveltaa avioeromenettelyyn Pohjois-Irlannin lakia. Avioliiton mitätöintiä koskevassa menettelyssä sovelletaan edellä mainittuja lakeja (vihkimispaikan lakia tai osapuolen kotipaikan lakia) mitättömyyden perusteen mukaan. Ulkomainen avioero tunnustetaan, jos jommankumman osapuolen asuinpaikka, kotipaikka tai kansalaisuus oli kyseisessä maassa ulkomaisen menettelyn ajankohtana.

Elatusvelvoitteiden osalta Yhdistynyttä kuningaskuntaa sitoo 18 päivänä joulukuuta 2008 toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskeissa asioissa annettu neuvoston asetusta (EY) N:o 4/2009. Pohjoisirlantilaisella tuomioistuimella on toimivalta, jos sillä on toimivalta avioeron suhteen tai jos avioero on myönnetty ulkomaisessa menettelyssä ja jommankumman osapuolen kotipaikka on Pohjois-Irlannissa ulkomaisen avioeron ajankohtana tai toinen osapuoli oli asunut Pohjois-Irlannissa vuoden ajan, tai jos yhdellä osapuolella on taloudellinen intressi aikaisempaan yhteiseen kotiin Pohjois-Irlannissa. Tällaisiin tapauksiin sovelletaan Pohjois-Irlannin lakia.

3.6 Avio-oikeuden alainen omaisuus

Jos sopimusta tai avioehtoa ei ole tehty, aviomiehen ja vaimon oikeudet toistensa irtaimen omaisuuteen (riippumatta siitä, onko se hankittu ennen avioliittoa vai avioliiton aikana) määräytyvät avioliiton solmimisajankohdan yhteisen kotipaikan (*matrimonial domicile*) lain mukaan. Jos puolisoilla on sama kotipaikka, se on yhteinen kotipaikka. Jos heillä on eri kotipaikka, sovelletaan sen oikeuspaikan lakia, johon puolisoilla ja avioliitolla on läheisin yhteys. Puolisoiden aiheet avioliiton solmimisen aikaan ovat merkityksellisiä vain, jos ne osoittavat oletetun lainvalinnan. Samaa sääntöä sovelletaan todennäköisesti kiinteään omaisuuteen.

Jos on tehty sopimus tai avioehto, sovelletaan sopimuksen lakia eli yhteisen kotipaikan lakia, jos sovellettavasta laista ei ole muita viitteitä.

3.7 Testamentit ja perinnöt

Lakimääräisen perimyksen tapauksessa (eli kun testamenttia ei ole) sovelletaan irtaimen omaisuuden perintösaantoon testamentin tekijän kuolinhetken kotipaikan lakia ja kiinteän omaisuuden perintösaantoon kiinteistön sijaintipaikan lakia.

Jos testamentti on olemassa (testamenttiin perustuva perimys), testamentin tekijän kelpoisuus tehdä testamentti irtaimesta omaisuudesta määritellään sen lain mukaan, jota sovelletaan testamentin tekijän kotipaikassa testamentin tekohetkellä. Testamentin saaja on kelpoinen vastaanottamaan irtainta omaisuutta, jos hän on kelpoinen joko oman kotipaikkansa tai testamentin tekijän kotipaikan lain mukaan. Kiinteän omaisuuden sijaintia ei koske mikään tietty oikeuslähde, mutta sijaintipaikan laki olisi todennäköisin tulos, ja se määrittää todennäköisesti myös testamentin saajan kelpoisuuden saada kiinteää omaisuutta perintönä.

Vuonna 1963 annetun testamenttilain (*Wills Act 1963*) mukaan ja jos testamentin tekijä kuoli 1. tammikuuta 1964 tai sen jälkeen, testamentti on muodollisesti pätevä (esimerkiksi todistajien oikea määrä), jos se on jonkin seuraavista laeista mukainen: testamentin tekopaikan laki (yleensä paikka, jossa testamentti allekirjoitettiin ja jossa todistajat olivat) testamentin tekohetkellä; testamentin tekijän testamentin tekohetken kotipaikan, tavanomaisen asuinpaikan tai kotimaan laki; testamentin tekijän kuolinhetken kotipaikan, tavanomaisen asuinpaikan tai kotimaan laki. Testamentti on myös muodollisesti pätevä kiinteistön saantoa ajatellen, jos se täyttää kiinteistön sijaintipaikan laissa asetetut edellytykset (näin suljetaan pois takaisin- ja edelleenviittauksen soveltaminen, vaikka se koskeekin kiinteää omaisuutta).

Irtainta omaisuutta koskeva testamentti on aineellisesti pätevä (esimerkiksi testamentilla siirrettävää määrää koskevat rajoitukset), jos se on kuolinhetkellä testamentin tekijän kotipaikan lain mukainen. Kiinteää omaisuutta koskeva testamentti on aineellisesti pätevä, jos se on sen lainkäyttöalueen lain mukainen, jossa omaisuus sijaitsee, eli sen kansallisen oikeusjärjestelmän, mitä sijaintipaikan laissa sovellettaisiin.

Testamenttia tulkitaan testamentin tekijän tarkoittaman lain mukaan, jonka oletetaan olevan hänen kotipaikkansa laki testamentin tekopäivänä. Tämä oletamus on ensivaikutelmaan perustuva sääntö, joka voidaan syrjäyttää näytöllä siitä, että testamentin tekijä on selvästi harkinnut ja tarkoittanut, että hänen testamenttiaan olisi tulkittava toisen oikeusjärjestelmän mukaisesti. Kiinteään omaisuuteen voidaan soveltaa seuraavaa lisärajoitusta: jos sijaintipaikan laissa ei sallita tai tunnusteta tällaisesta tulkinnasta aiheutuvaa etua, sovelletaan viimeksi mainittua lakia.

Testamentin väitetyn peruuttamisen pätevyys määräytyy testamentin tekijän peruuttamishetken kotipaikan lain mukaan (on huomattava, että Englannin kansallisen lainsäädännön, jos sitä sovelletaan, mukaan avioliitto kumoaa testamentin, paitsi jos voidaan osoittaa, että testamentti on nimenomaisesti tehty avioliittoa harkittaessa). Jos kuitenkin väitetään, että peruutus on tehty myöhemmällä testamentilla (toisin kuin esimerkiksi repimällä testamentti palasiksi), se, kumoaako tämä toinen testamentti aiemman, määräytyy toisen testamentin muodolliseen pätevyyteen sovellettavien lakien mukaan. Jos on epäselvää, kumoaako toinen testamentti aiemman, tulkintakysymys määräytyy testamentin tekijän tarkoittaman lain mukaan, jonka oletetaan olevan hänen kotipaikkansa laki toisen testamentin tekopäivänä.

3.8 Kiinteä omaisuus

Omaisuuksia jaetaan irtaimen ja kiinteään omaisuuteen. Omaisuuden sijaintipaikan laki määrää, onko omaisuus irtainta vai kiinteää.

Kiinteän omaisuuden osalta sovellettava laki on omaisuuden sijaintipaikan laki, ja takaisin- ja edelleenviittausta sovelletaan. Tämä koskee kaikkia liiketoimeen liittyviä kysymyksiä, kuten kelpoisuutta, muodollisuuksia ja aineellista pätevyyttä. On syytä huomata, että maa-alueiden ja muiden kiinteiden omaisuuserien siirron ja siirron osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia säätelevän sopimuksen välillä on tieteenkin ero. Viimeksi mainittua säätelevät erilliset sovellettavat oikeussäännöt (erityisesti Rooma I asetuksen mukaiset).

Aineellisen irtaimen omaisuuden siirtoa koskevissa omistusoikeudellisissa kysymyksissä (toisin kuin sopimusperusteisissa kysymyksissä) sovelletaan yleensä sen paikan lakia, jossa kiinteistö sijaitsee tapahtuman ajankohtana, jonka väitetään vaikuttaneen sen omistusoikeuteen. On epäselvää, sovelletaanko tässä tilanteessa takaisin- ja edelleenviittausta, ja Englannin tuomioistuinten ensimmäisen oikeusasteen päätösten yleinen vaikutus viittaa siihen, ettei näin ole. Tämän yleissäännön mukaisesti hankitun aineellisen omaisuuden omistusoikeus tunnustetaan päteväksi Englannissa, jos irtain omaisuus poistetaan siitä maasta, jossa se oli omistusoikeutta hankittaessa, paitsi jos ja kunnes kyseisen omistusoikeuden kumoaa sen maan lainsäädännön mukaisesti hankittu uusi omistusoikeus, johon omaisuus on siirretty. Erityinen poikkeus aineellista irtainta omaisuutta koskevaan yleissääntöön liittyy tilanteeseen, jossa aineellinen omaisuus on kuljetuksessa eikä sen sijainti ole osapuolten tiedossa tai on väliaikainen. Tällöin siirto, joka on pätevä siirtoon sovellettavan lain nojalla, on voimassa Englannissa.

Kun kyse on aineettoman irtaimen omaisuuden luovutuksesta, luovuttajan ja luovutuksen saajan välinen suhde perustuu sopimukseen (kuten useimpien velkojen kohdalla) ja kysymys liittyy ainoastaan itse luovutuksen pätevyyteen ja vaikutukseen, sovelletaan Rooma I asetusta.

On huomattava, että aineettoman omaisuuden luovutusta ja siirtoa koskevia lainvalintasääntöjä on vaikea tiivistää, eikä yksikään lainvalintasääntö kata niitä kaikkia. Tämä johtuu lähinnä siitä, että aineettomien hyödykkeiden luokka kattaa hyvin monenlaisia oikeuksia, joista kaikki eivät perustu sopimuksiin.

Aineettoman irtaimen omaisuuden osalta suositellaan asiantuntijaneuvontaa.

3.9 Maksukyvyttömyys

Yhdistynyt kuningaskunta on osapuolena maksukyvyttömyysmenettelyistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1346/2000, jossa säädetään olennaiset säännöt menettelyyn, jossa velallinen menettää osittain tai kokonaan määräysvallan omaisuuteensa ja jossa määrätään selvittäjä, kun velallisen pääasialliset intressit ovat EU:n jäsenvaltioissa (Tanskaa lukuun ottamatta). Jos Pohjois-Irlannin ylemmän oikeusasteen tuomioistuimella (*High Court*) on toimivalta (tämä pätee, jos velallisen pääasialliset intressit olivat keskittyneet Pohjois-Irlantiin, jonka oletetaan olevan rekisteröity toimipaikka), sovelletaan Pohjois-Irlannin lakia.

Asetuksen (EY) N:o 1346/2000 soveltamisalaan kuulumattomissa tapauksissa sovelletaan Pohjois-Irlannin lakia, jos pohjoisirlantilaisella tuomioistuimella on toimivalta (tämä pätee, jos yritys on rekisteröity Pohjois-Irlannissa tai jos Pohjois-Irlannissa on henkilöitä, jotka hyötyisivät likvidaatiosta eikä ole perusteltua syytä evätä toimivaltaa).

Päivitetty viimeksi: 08/06/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.